

RS AU § 235   Föreläggande om yttrande till mark- och miljööverdomstolen, Lärbro St Vikers 1:94

Ärendenummer: RS 2022/1816

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Region Gotlands yttrande över Nordkalks bemötande av bland annat Region Gotlands villkorsöverklagande godkänns och inges via ombudets försorg till Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen.

Jäv

Stefan Hollmark, regiondirektör, anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen meddelande den 23 december 2024 dom, i vilken tillstånd lämnades till Nordkalk AB angående fortsatt och utökad täktverksamhet inom fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:94. Mark- och miljödomstolen valde i tillståndsdomen att inte beakta Region Gotlands krav på ett villkor om att bolaget skulle ges ansvar för framtida vattenbrist vid enskilda brunnar inom och utanför påverkansområdet för de fall då det inte är uppenbart att det saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen. Med anledning därav överklagade Region Gotland den 13 januari 2025 domen i denna del. Nu har Nordkalk yttrat sig till domstolen och bemött Region Gotlands överklagande liksom övriga överklaganden. Region Gotland har av domstolen förelagts att senast den 20 augusti lämna ett skriftligt yttrande rörande den aktuella frågan. Region Gotlands juridiska ombud vid Åberg & Co har lämnat in en begäran om anstånd till den 1 oktober och domstolen har beviljat denna.

Det yttrande som har tagits fram innebär att Region Gotland vidhåller sitt tidigare överklagande (Regionstyrelsen 2025-01-29 RS § 14) och yrkar således på att lämnat tillstånd ska kompletteras med villkor rörande bolagets ansvar för påverkan på enskilda brunnar. Det finns emellertid skäl att göra en mindre justering av det yrkade villkoret när det gäller den geografiska avgränsningen, innebärande att privata brunnar utanför påverkansområdet inte ska ingå.

Anledningen till denna justering är att mark- och miljödomstolen vid prövningen av Heidelbergs verksamhet i Slite, i domen den 7 maj 2025, mål nr M 9227-23, fastställde ett motsvarande villkor med den justeringen att bolagets åtagande avser enskilda brunnar inom påverkansområdet och inte utanför. Region Gotland valde att inte överklaga domen i denna del. Region Gotland accepterade således att åtagandet gäller bara de enskilda brunnar som finns inom påverkansområdet. Eftersom mark- och miljödomstolen i Heidelberg-domen klargjort att ett sådant här villkor erfordras är det för prövningen vid

Mark- och miljööverdomstolen viktigt att påtala mark- och miljödomstolens bedömning. I linje med det så bör Region Gotlands yrkande i förevarande mål justeras till det som beslutades i Heidelberg-målet och vilken utformning Region Gotland accepterade. Mot bakgrund av detta anser regionstyrelseförvaltningen att det är rimligt att justera tidigare yrkande till följande:

"Om det under tillståndstiden uppstår akut vattenbrist i enskild bergborrad brunn inom eller utanför det redovisade påverkansområdet, för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning eller näringsverksamhet – med undantag av vatten för bevattningsändamål – ska Nordkalk AB efter begäran ordna provisoriskt tillhandahållande av vatten för det aktuella ändamålet till dess permanent vattenförsörjning kan ordnas av bolaget. Skyldigheten gäller inte om det uppenbart saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen."

Bedömning

Region Gotland har av domstolen förelagts att inkomma med ett yttrande i ärendet. Upprättat yttrande innebär att Region Gotland i princip vidhåller tidigare ståndpunkt gällande att bolaget ska ges ansvar för att åtgärda påverkan på privata brunnar, men justerar yrkandet till att endast omfatta privata brunnar inom det utpekade påverkansområdet. Bilagt yttrande ska vara domstolen tillhanda senast den 1 oktober och det är därför nödvändigt med omedelbar justering av regionstyrelsens beslut.

Ärendets behandling under mötet

Stefan Hollmark, regiondirektör, anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ärendet fördras av Karin Hernwall, advokat, Advokatfirman Åberg och Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Saga Carlgren (V) yrkar på att vidhålla Region Gotlands ursprungliga villkorsformulering, det vill säga:

"Om det under tillståndstiden uppstår akut vattenbrist i enskild bergborrad brunn inom, eller utanför, det redovisade påverkansområdet, för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning eller näringsverksamhet – med undantag av vatten för bevattningsändamål – ska Nordkalk AB efter begäran ordna provisoriskt tillhandahållande av vatten för det aktuella ändamålet till dess permanent vattenförsörjning kan ordnas av bolaget. Skyldigheten gäller inte om det uppenbart saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen."

Meit Fohlin (S) yrkar avslag på Saga Carlgren (C) yrkande.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningen förslag och Saga Carlgrens yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningens yrkande vinner bifall.

Protokollsanteckning

Saga Carlgren (V) anmäler protokollsanteckning:

Skyddet för enskilda med egen brunn behöver förstärkas i förhållande till Nordkalk och andra stora aktörer i stenindustrin. Villkoret som det formulerats tidigare av Region Gotland har som ambition att göra det. Vänsterpartiet anser att det är Region Gotlands uppgift att så långt det är möjligt föra medborgarnas talan i förhållande till Nordkalk i detta ärende.

Beslutsunderlag

Föreläggande, Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, 2025-06-30

Överklagande av tillstånd, Karin Hernvall advokatfirman Åberg & Co, utkast
2025-08-20

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2025-08-28